

[vodopostachannya-v-ukrayini-u-2017-rotsi](#) / [in Ukrainian].

13. National Standard DSTU 7525: 2014 "Drinking Water. Requirements and methods of quality control" (2014, October 23). Retrieved from: http://ic-cwc.org.ua/docs/-dstu_7525_2014.pdf [in Ukrainian].

14. Order of the Ministry of Health of Ukraine On approval of the State sanitary norms and rules "Hygienic requirements for drinking water intended for human consumption" (DSANPiN 2.2.4-171-10) № 400 (2010, May 12). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10> [in Ukrainian].

15. Law of Ukraine On the Basic Principles (Strategies) of the State Environmental Policy of Ukraine for the period up to 2030 № 2697-VIII. (2019, February 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> [in Ukrainian].

16. Law of Ukraine On Environmental Protection № 1264-XII. (1991, July 25). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>. [in Ukrainian].

17. Law of Ukraine On Drinking water, Water supply and Wastewater № 2918-III. (2012, January 10). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/-show/2918-14>. [in Ukrainian].

18. Law of Ukraine On strategic environmental assessment № 2354-VIII. (2018, March 20). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>. [in Ukrainian].

19. Roy I.O. & Plyaschuk L.D. (2014). Assessment of ecological safety of centralized drinking water supply systems in Ukraine. Journal of Engineering Sciences, 1, 7-14. Retrieved from: http://jes.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/-2014/11/JES_2014_01_E_02_print.pdf. [in Ukrainian].

20. Khilko M.I. (2017). Ecological Safety of Ukraine: Textbook. - K. [in Ukrainian].

21. Khoruzhii V.P., Vasilyuk A.V. & Nedashkovsky I.P. (2018). Analysis of the state of surface sources in the Dniro River basin and the Dniester River and ways of solving the problem of providing population with benign water. Bulletin of the Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, 70, 138-144. [in Ukrainian].

22. Yakushev D.V. (2016). Modern tendencies of the state ecological policy in Ukraine in the context of the concept of sustainable development. Public administration and local self-government, 4 (31), 92-97. [in Ukrainian].

Lokhman N.V.

Ph.D., Associate Professor

Department of Economics and Business

*Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mikhail Tugan-Baranovskyy, Ukraine*

DISCIMINATION OF FORECAST TRENDS FOR INNOVATIVE POTENTIAL DEVELOPMENT OF TOURIST ENTERPRISES

Лохман Наталя Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та бізнесу,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, Україна*

ДИСЕМІНАЦІЯ ПРОГНОЗНИХ ТРЕНДІВ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Summary: The issues of development of theoretical foundations are considered and the process of dissimulation of forecast trends of the development of innovative potential of tourist enterprises is specified. Based on the results of the probability predictive calculations of the development of innovation potential, a progressive scenario, a stable scenario, and a recessionary scenario are proposed. Synthetic initiatives for the development of innovative potential of tourist enterprises are determined. The road map of the action plan for implementation of the chain "forecast-implementation - implementation" of the innovative potential at the tourist enterprise has been developed. It is noted that the development of innovative potential of the tourist enterprise will ensure its ability to create and implement innovative projects.

Анотація: Розглянуті питання розвитку теоретичних основ та конкретизовано процес дисемінації прогностичних трендів розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств. Основуючись на результатах ймовірності прогностичних розрахунків розвитку інноваційного потенціалу запропоновано прогресивний сценарій, стабільний сценарій, рецесійний сценарій. Визначено синтетичні ініціативи щодо розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств. Розроблено дорожню карту плану дій для реалізації ланцюга «прогноз-реалізація - імплементація» інноваційного потенціалу на туристичному підприємстві. Зазначено, що розвиток інноваційного потенціалу туристичного підприємства забезпечить його здатність до створення і реалізації інноваційних проєктів.

Key words: *innovative potential, tourism enterprise, forecast, dissemination, road map, implementation, innovative project*

Ключові слова: *інноваційний потенціал, туристичне підприємство, прогноз, дисемінація, дорожня карта, імплементація, інноваційний проєкт*

Постановка проблеми. Сучасний стан існування світової економічної системи вимагає наявності інноваційного потенціалу на підприємствах, що має сприяти їх інноваційному розвитку та забезпечення їх конкурентоспроможності. Інноваційний потенціал як будь-який потенціал одночасно накопичується та розвивається, тому потребує постійного моніторингу

його кількісних та якісних параметрів. Однією з найскладніших проблем розвитку інноваційного потенціалу є передбачення майбутнього і пошук ефективного їх вирішення в умовах невизначеності. Інструментом мінімізації невизначеності виступає прогнозування. Отримані прогностичні тренди розвитку інноваційного потенціалу потребують дисемінації.

Аналіз існуючих досліджень і публікацій. Питанням розвитку інноваційного потенціалу присвячені праці ряду науковців (Фірсова С. М., Чеботар С. В. [1], Гурочкина В. В. [3], Ілляшенко С. М. [7], Демченко О. [5], Завальнюк В. В. [6], Оленец А. Г. [9], Миколаїв А. [8], Геєць В., Семіноженко В. [3], Якименко О. В. [10], Возбранная Т. В., Кириченко Л. П. [2]).

Інноваційний потенціал — це органічне сполучення ресурсів, що можуть за певних діючих внутрішніх і зовнішніх факторів інноваційного середовища бути спрямовані на реалізацію інноваційної діяльності, метою якої є задоволення нових потреб суспільства, та невикористаних (прихованих) можливостей, які можуть бути введені в дію для досягнення цілей економічних суб'єктів [1, с.203]

Питання дослідження розвитку потенціалу зводяться до визначення етапів, напрямів, факторів стримування та стимулів розвитку.

Так, етапами розвитку інноваційного потенціалу виступають наступні: оцінювання конкурентного статусу підприємства; вибір напрямів розвитку, планування і регулювання процесу розвитку інноваційного потенціалу [90, с.320].

Ілляшенко С. М. пропонує такі напрями розвитку інноваційного потенціалу: удосконалення виробничої бази, покращення системи матеріально-технічного забезпечення, оптимізація структури збутової мережі і систему руху товарів, перебудова організаційних структур управління, налагодження системи зв'язків з контрагентами, зміцнення іміджу і т. п. [7].

Деструктивними факторами розвитку інноваційного потенціалу виступають стримуючі фактори, які є об'єктивними і виникають як з боку зовнішнього так і з боку внутрішнього середовища (відсутність попиту на продукцію, відсутність ефективного організаційно-економічного механізму управління, нестача фінансових коштів, відсутність методики комплексного оцінювання інноваційного потенціалу, підвищена ризикованість, недосконалість мотивації персоналу) [8]; та проблеми, які виникають вже в процесі розвитку інноваційного потенціалу [3, с.156]:

- зміна структури наукового потенціалу під час скорочення попиту на інноваційні види діяльності та зміну ролі секторів науки у забезпеченні інноваційних потреб виробника, необхідність їх адаптації до нових умов функціонування;

- незбалансованість напрямів наукових досліджень потенційних можливостей та регіональних потреб у науковому супроводі;

- суперечність між необхідністю підтримки конкурентних переваг суб'єктів господарювання на міжнародних та внутрішніх ринках і повільною динамікою розвитку інноваційного підприємництва;

- принципова зміна умов фінансування наукових досліджень і доступності джерел фінансування інноваційних процесів, що практично створює передумови якщо не знищення, то поступової деградації наявного наукового потенціалу;

- нерозвиненість ринку інновацій, який у економічному середовищі виконує важливі регулюючі функції;

- відсутність належної ринкової інфраструктури, що забезпечує комерціалізацію наукового продукту та інноваційний процес у цілому.

Вирішення зазначених проблем та подолання стримуючих факторів можливо завдяки наявності стимулів розвитку інноваційного потенціалу: технологічні трансферти; мотивація розвитку інноваційних структур; реалізація цільових програм, прями державні субсидії; податкові пільги тощо [5, с.29].

Розвиток інноваційного потенціалу обумовлює розвиток туристичних підприємств, тому стан інноваційного потенціалу визначається наповненням напрямів та етапів розвитку, які визначаються прогнозними трендами та виступають основою прийняття рішення щодо їх диссемінації.

Мета дослідження: розвиток теоретичних основ та конкретизація процесу диссемінації прогнозних трендів розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Диссемінація – це процес, спрямований на те, щоб донести ідеї, методи здійснення цих ідей, результати прогнозу до цільової аудиторії [15].

Говорячи про контекст диссемінації, вважається, що цей процес розгортається в конкретному просторово-часовому вимірі. З точки зору інноваційної ітенції можливо розглядати диссемінацію прогнозних трендів розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств, як стадію скоординованих дій щодо ефектної взаємодії ланцюга «прогноз-реалізація-розвиток-імплементация» на підприємстві. Основуючись на результатах ймовірності прогнозних розрахунків розвитку інноваційного потенціалу зазначимо, що вектором спрямованості можуть виступати прогресивний сценарій, стабільний сценарій, рецесійний сценарій. Ці сценарії виступають як біфуркаційні механізми розвитку інноваційного потенціалу [14] і корелюються з основними напрямками економічного розвитку: збереження поточного стану (стабільний сценарій), погіршення стану (рецесійний сценарій), покращенням стану (прогресивний сценарій). Визначені сценарії запропоновані з урахуванням компонентів інноваційного потенціалу: фінансових, кадрових, матеріально-технічних, інформаційних (рис. 1).

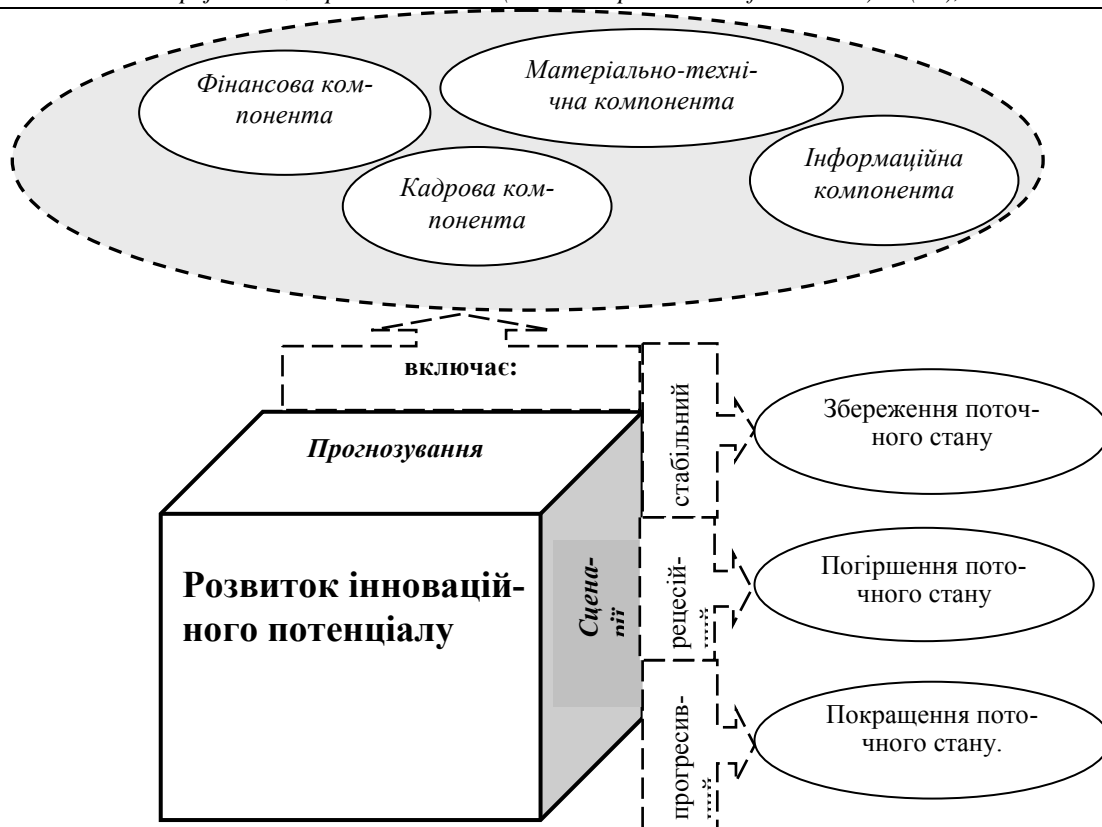

Рисунок 1. Дисемінація прогнозних трендів розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств

В таблиці 1 представлено синкретичні (тобто різні за формою та змістом, але не розривні за суттю складові інноваційного потенціалу) ініціативи щодо

розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств.

Таблиця №1

Синкретичні ініціативи щодо розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств

Складова компонента інноваційного потенціалу	Прогресивний сценарій	Стабільний сценарій	Рецесивний сценарій
Фінансова компонента	Посилення інвестиційної привабливості та іміджу підприємства	Розробка заходів з поліпшення інвестиційного клімату	Досягнення фінансової стійкості та платоспроможності
Кадрова компонента	GR-менеджмент, незалежна експертиза професійного, лідерського та особистісного потенціалу ТОП-менеджменту; сприяння творчому та професійному зростанню	Сприяння творчому та професійному зростанню визначення інноваційних завдань як можливостей та способів отримання конкурентних переваг	Запобігання плінності кадрів, збільшення рівня кадрової дисципліни та компетентності
Матеріально-технічна компонента	Впровадження нових технологій, освоєння нових видів продукції, розширення ринків збуту ефективного використання інноваційного потенціалу	Досягнення матеріалооснащеності та контроль за матеріально-технічною дисципліною	Забезпечення сприятливих умов для технологічної модернізації матеріально-технічної бази підприємств
Інформаційна компонента	Спрямування інноваційної діяльності на інноваційне прогнозування; сприяння кооперації та взаємодії з різноманітними суспільними інститутами у здійсненні інновацій (НДІ, ВНЗ, банків, підприємницьких структур, громадськості та ін.)	Підвищення сприятливості підприємства до інновації; формування інноваційної культури	Постійний моніторинг інформаційних ресурсів, захист комерційної таємниці

Складено на основі [9, 11-12]

Запропоновані ініціативи розвитку інноваційного потенціалу мають бути реалізовані, зручним інструментом цієї реалізації може стати дорожня карта. Складання дорожніх карт стало однією з найкращих практик особливо для великих, глобальних організацій, у забезпеченні основи для впровадження конкретних кроків, де крос-функціональна орієнтація та інтеграція є ключовими вимогами [13, с.89]. З точки зору сутності та змісту дорожню карту можна визначити, як візуалізацію запропонованих ініціатив. Якщо ж розглядати формат інтерпретації цієї категорії, то дорожня карта – це діаграма в основу, якої покладено фактор часу, що включає в себе кілька шарів [13, с. 89]. Вважаємо, що дорожня карта – це наочне уявлення покрокового сценарію досягнення прогнозних показників, сценарій розвитку або підтримки стабільного стану з впровадження «хосин канри», тобто методу планування та інструменту управління комплексними проектами, що дозволяє враховувати прогнозні вимоги [16, с. 152]. Складання дорожньої карти – це спосіб оперативного планування, що може допомогти підприємству зайняти кращу, а то й лідируючу, позицію на ринку [16, с. 150]. Саме за допомогою дорож-

ньої карти можливо найкраще уявити план дій для реалізації ланцюга «прогноз-реалізація - імплементація» інноваційного потенціалу на туристичному підприємстві (рис. 2).

Згідно запропонованої дорожньої карти, план дій щодо дисемінації прогнозних трендів розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств охоплює такі етапи: розрахунок прогнозних показників, реалізація прогнозних показників, вибір сценарію (прогресивного, рецесійного, стабільного), розробка ініціатив щодо фінансової компоненти інноваційного потенціалу, розробка ініціатив щодо кадрової компоненти інноваційного потенціалу, розробка ініціатив щодо інформаційної компоненти інноваційного потенціалу, розробка ініціатив щодо матеріально-технічної компоненти інноваційного потенціалу, визначення часових меж реалізації сценарію, реалізація сценарію розвитку інноваційного потенціалу, оцінка реалізації прогнозних показників, формування інноваційного проекту, імплементація інноваційного проекту.

Розвиток інноваційного потенціалу туристичного підприємства за усіма компонентами, забезпечить його здатність до створення і реалізації інноваційних проектів у майбутньому.

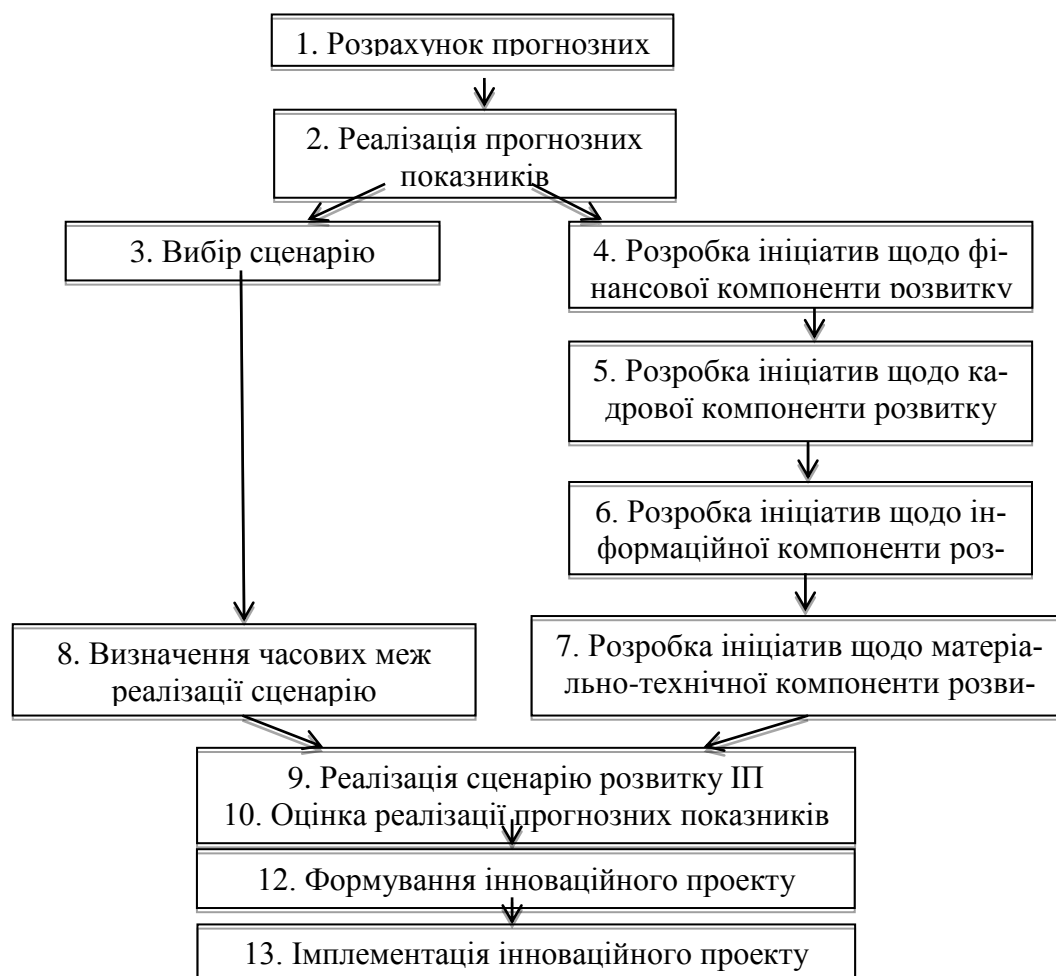

Рисунок 2. Дорожня карта ланцюга «прогноз-реалізація-розвиток-імплементація» інноваційного потенціалу туристичних підприємств

Кожний інноваційний проект залежить від наявного інноваційного потенціалу. Головне для туристичних підприємств у процесі реалізації інноваційного проекту – це скоординувати свою діяльність таким чином, щоб різні елементи ланцюга «прогноз-реалізація-розвиток» були взаємозалежними й ефективно взаємодіяли.

Висновки та пропозиції. Дисемінація прогнозних трендів розвитку інноваційного потенціалу туристичних підприємств ґрунтується на діях щодо ефективної взаємодії ланцюга «прогноз-реалізація-розвиток-імплементація» та може бути конкретизована через розробку дорожньої карти.

Список літератури:

1. Фірсова С.М. Основні елементи інноваційного потенціалу / С.М. Фірсова, С.В. Чеботар // Економічний вісник Донбасу, 2011. - № 3 (25). - С. 202-207
2. Возбранная Т.В. Инновационный потенциал как элемент стратегического развития предприятия / Т.В. Возбранная, Л.П. Кириченко // Вестник Бурятского госуниверситета, 2011. - № 2. - С.148-152. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnyy-potentsial-kak-element-strategicheskogo-razvitiya-predpriyatiya> (дата звернення 5.09.2018).
3. Геєць В. Інноваційні перспективи України: монографія / В. Геєць, В. Семіноженко. - Харків: Константа, 2006. - 272 с.
4. 3. Гурочкина В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту / В.В. Гурочкина // *Економіка: реалії часу*, 2015. - №5(21). - С. 51-57
5. Демченко О. Формування інноваційного потенціалу суб'єктів аграрного виробництва / О. Демченко // Український журнал прикладної економіки, 2016. - Т. 1. - № 5. - С. 25-31
6. Завальнюк В.В. Фактори і принципи формування інноваційного потенціалу підприємств машинобудування / В.В. Завальнюк // Науковий огляд, 2015. - Т. 9. - №. 10. - С. 20–28
7. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 334 с.
8. Миколаїв А. Инновационное развитие и инновационная культура / А. Миколаїв // Наука и наукознание, 2001. – № 2. – С. 54–64
9. Оленець А.Г. Формування й оцінка інноваційного потенціалу України / А.Г. Оленець // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону, 2008. - Вип. IV.

- Т. 1. - URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2008_4_1/12.pdf (дата звернення 12.11.2018)

10. Якименко О.В. Вплив інноваційного потенціалу на розвиток будівельних підприємств / О.В. Якименко // Збірник наукових праць ВНАУ, 2013. - №4 (81). - С. 316-325
11. Грабчук О. Вибір альтернатив інноваційних стратегій на засадах урахування інноваційного потенціалу підприємств / Грабчук О. // Збірник наукових праць ЧДТУ, 2013. - Вип. 41. - Ч. 1. - С. 10-16.
12. Дегтярьова І.О. Інструменти інноваційного розвитку регіону: зарубіжний та вітчизняний досвід застосування / І.О. Дегтярьова // Державне управління: теорія та практика: електрон. наукове фахове видання, 2010. - № 1. - URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Dutp/2010_1/txts/10diovdz.pdf (дата звернення: 17.09.2018).
13. Копішинська К.О. Дорожня карта як інструмент визначення стратегії інноваційного розвитку підприємств машинобудування / К.О. Копішинська // БізнесІнформ. - 2014. - № 11. - С. 88-94
14. Маслак О. І. Управління інноваційним потенціалом підприємства в умовах циклічності / О. І. Маслак, О.О. Безручко, М. В. Маслак // Економіка і організація управління, 2014. - № 1 (17) – 2 (18). - С. 166-173
15. Понятие диссеминации педагогического опыта. URL: <http://consul.apkpro.ru/consul/25-method-rabota/52-2-1.html> (дата звернення 15.09.2016).
16. Ярмош О.В. Розробка дорожньої карти інноваційного проекту як інструмент стратегічного менеджменту / О.В. Ярмош // Вісник Хмельницького національного університету, 2014. - № 6. - Т. 1. - С. 149-152

Мулярець Станіслав Андреевич

РОССИЯ В ВТО: ОЖИДАНИЕ И РЕАЛЬНОСТЬ

Аннотация. Статья посвящена проблемам членства России во Всемирной торговой организации (ВТО). Проводится анализ последствий вступления РФ в ВТО в разрезе отраслей и отдельных федеральных округов. Оцениваются выгоды и проблемы для экспортеров и импортеров. Рассматривается комплекс факторов, влияющих на развитие отношений нашей страны со структурами ВТО.

Abstract. The article is devoted to the problems of Russia's membership in the World trade organization (WTO). The analysis of the consequences of Russia's accession to the WTO in the context of industries and Federal districts is conducted. The benefits and challenges for exporters and importers are assessed. A set of factors influencing the development of Russia's relations with the WTO structures is considered.

Ключевые слова: ВТО, тарифное регулирование, защита внутреннего рынка, Россия, социально-экономическое развитие.

Keywords: WTO, tariff regulation, domestic market protection, Russia, social and economic development.

Россия является неотъемлемой частью глобального экономического пространства. Суверенное политическое и экономическое развитие нашей страны, безусловно, может протекать только в тесной взаимосвязи с внешней средой. Как и любая динамично развивающаяся система, современная глобализованная экономика подчиняется определенным правилам. При этом каждая страна, обладающая достаточной экономической мощью, может решать, в какой степени она готова придерживаться этих правил. И если придерживаться, то в каком формате: безусловно или исходя из собственной стратегии, видения своей роли в глобальном сообществе, специфики национального развития.

До вступления России во Всемирную торговую организацию (ВТО) интеграция нашей страны в мировую экономику сдерживалась рядом факторов. При

этом вступить в данную организацию, безусловно приняв требования государств-участников ВТО без ущерба национальным интересам, Российская Федерация не могла. Кроме того, интеграция в ВТО была связана для нашей страны с множеством препятствий (правового, экономического и политического характера).

ВТО представляет собой международную организацию, которая создана для регулирования внешне-торговых отношений между входящими в нее странами. Организация создана в 1995 году и является